

Artic entreprenneur

Gardermoen-23 januar 2020

Fagseminar B: Kvalitet og HMS i praksis

Dokumentert, sertifisert og utstyrsspesifikk opplæring. Hva er forskjellen?

- Opplæring i bruk av arbeidsutstyr- et tredelt system
- Hva legger Arbeidstilsynet vekt på ved tilsyn?
- Eksempler på faktiske uønskede hendelser der manglende opplæring er en av årsakene?
- Hvor spesifikk bør den utstyrsspesifikke opplæringen være?

Opplæring i bruk av arbeidsutstyr- et tredelt system

Forskrift om utførelse av arbeid; kap. 10

- **Dokumentert sikkerhetsopplæring gitt av arbeidsgiver:**
§ 10-1; etter en risikovurdering av arbeidsutstyr som krever særlig forsiktighet ved bruk, se i bruksanvisningen. Innhold etter §-10-2, (praktisk og teoretisk)
- **Dokumentert sikkerhetsopplæring gitt av sertifisert opplæringsvirksomhet:**
§10-3, for utvalgt arbeidsutstyr , innhold etter § 10-2. (praktisk og teoretisk)
- **Utstyrsspesifikk opplæring gitt av arbeidsgiver;**
§ 10-4, for spesifikt arbeidsutstyr, (bygger på enten §10-1 og/eller §10-2)

Hva legger Arbeidstilsynet vekt på ved tilsyn ved bruk av arbeidsutstyr?

- **Tilsyn;** postale, fysiske og ulykkestilsyn; avdekke brudd på lov eller forskrifter
- **Formelle krav**
 - Aml. kap. 18;
 - §18-1; Hjemmel for Arbeidstilsynet til å føre tilsyn
 - § 18-4; hjemmel for uhindret adgang
 - § 18-5; hjemmel for å kreve opplysninger
 - §18-6; hjemmel for å gi pålegg, dvs bare de lovhjemler som er listet, innhold
- **Innholdskrav;**
 - § 10-1;Typer utstyr, utgangspunkt kran, truck og masseforflytningsmaskiner, men også mer, se neste side
 - § 10-2;Førerkort etter førerkortforskriftene – for eksempel traktor – tilfredsstill ikke kravet om sikker bruk i arbeidet, men kan være et supplement. Dokumentert opplæring bør være attestert av både arbeidsgiveren og arbeidstakeren
 - §10-3; «bruken medfører fare for skade på liv eller helse», betyr i praksis dokumentert risikovurdering
 - §10-4; i tillegg til dokumentert og sertifisert opplæring, dokumentasjon av arbeidsutstyr, hvem opplært av hvem
 - §10-5; nødvendig informasjon; farer og forholdsregler
- Skjønn; både hos AT og Sertifiseringsorganene/de sertifiserende virksomhetene
- Risikoanalyse, bruksanvisning

Eksempler på arbeidsutstyr som normalt anses for å kreve særlig forsiktighet ved bruk, jfr www.arbeidstilsynet.no

- arbeidsutstyr for hengende last,
- automatiske eller halvautomatiske produksjons-, transport- eller lagringssystemer,
- bakløftere,
- bergingsvogner med utstyr,
- betongsager,
- billøftere,
- boltpistoler,
- borerigger for bygg-/anleggs- og bergverksdrift,
- bærbare kjedesager,
- båndsager,
- båter (brukt i havbruk og annen virksomhet som kommer inn under arbeidsmiljøloven),
- dreiebenker for metall, tre mm.,
- fresemaskiner,
- hengestillas,
- høytrykkspyleutstyr,
- komprimatorer for avfall (stasjonære og på biler),
- krokiløftere,
- lekter brukt i bygg- og anleggsvirksomhet,
- løfte- og stablevogner for gods (trucker) uten permanent førerplass,
- løfteredskap,
- mobile maskiner for jord- og skogbruk,
- mobilt betongpumpeutstyr,
- motordrevne høvler,
- peleutstyr,
- presser, kantpresser og maskinsakser,
- ryddesager,
- sirkelsager,
- spikerpistoler,
- sveiseutstyr,
- traktorer med og uten utskiftbart utstyr,
- vinsj og vinsjutstyr,
- personløftere og
- vinkelslipere.

Eksempler på faktiske uønskede hendelser der manglende opplæring er en av årsakene, ABC-nyhetene

Maskinulykke- manglende utstyrsspesifikk opplæring

Gravemaskin skulle kjøres opp på en maskinhenger for å frakt. I det gravemaskinen ble kjørt opp på maskinhengeren, veltet gravemaskinen av hengeren og arbeidstakeren forulykket.

Manglende kartlegging i virksomheten for å få en oversikt over omfanget av utstyrsspesifikk opplæring og dokumentasjon av denne; ikke bare nevnte arbeidsutstyr, det gjelder det arbeidsutstyret som til daglig er i bruk i virksomheten av virksomhetens arbeidstakere. Ofte vil utstyrets bruksanvisning være utgangspunkt for utstyrsspesifikk opplæring.

Utstyrsspesifikk opplæring er en opplæring som vil gi bruker den optimale opplæringen om det spesifikke arbeidsutstyret funksjoner, som i mange tilfeller avviker fra den opplæringen som er gitt i et arbeidsutstyr av et annet fabrikkat. Ulike fabrikkat har ulike framstillinger i forhold til plassering og funksjoner, noe som er viktig for bruker å bli satt inn i gjennom tilstrekkelig opplæring.

Dette gjelder også for tilleggsutstyr som er mulig å bruke på arbeidsutstyret.

Mann klemt mellom hjullaster og container, fra nrk

Ulykke klemskader mellom hjullaster og container

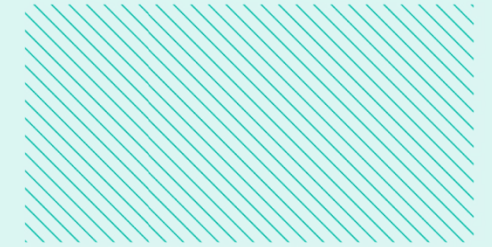
Tre arbeidstakere skulle kaste en gammel sofa inn i en kontainer med hjullaster med graveskuffe. Da sofaen skulle løftes inn i kontaineren falt en del av sofaen av, slik at deler av sofaen ble hengende ned fra skuffen. Arbeidstakeren skal ha gått inn mellom kontaineren og skuffen på hjullasteren for å løfte opp denne delen av sofaen slik at sofaen lettere skulle lempes inn i kontaineren, da han kom i klem mellom kontaineren og skuffen på hjullasteren og ble skadet.

Anmeldelsen kommer som følge av at virksomheten forut for ulykken har;

- unnlatt å foreta nødvendig kartlegging og risikovurdering ved bruk av hjullaster, samt for
- ikke å ha gitt arbeidstakere tilstrekkelig informasjon om sikker bruk og opplæring. § 10-5, §10-4

Hvor spesifikk bør den utstyrsspesifikke opplæringen være?

- Tilstrekkelig med opplæring i serie av maskiner? 20t hjullaster av type Cat./Volvo etc.
- **§ 11-2, a)**
 - Dersom bruk av arbeidsutstyr kan medføre særlig fare for skade på liv eller helse, skal arbeidsgiveren sørge for å treffe **nødvendige tiltak** for å sikre at;
 - a) bruken av arbeidsutstyr begrenses til de personer som har fått i oppgave å bruke det, og som har gjennomgått **nødvendig opplæring**.
- **§ 10-4**, Utdyping av § 11-2 a) (fra 2016) Opplæringen skal tilpasses arbeidsutstyrets art og sikre at arbeidstakeren kan bruke arbeidsutstyret på en forsvarlig måte.
- **Hva betyr dette?**
- 1. Risiko-analyse; eksempelvis bruksanvisning; en fra CAT og en fra Volvo; sammenligningsvurdering, finne forskjeller/vurdere forskjeller
- 2. Akseptkriterium; endring i utstyrets art mhp størrelse/funksjon/lokasjon/operatørkvalifikasjoner av en viss sikkerhetsmessig betydning

Takk for oppmerksomheten

